
Virtuálna mena ako moderná súčasť majetku účtovnej jednotky

Ladislav Kareš¹

Abstrakt

V našom príspevku sme zamerali pozornosť na charakter, modernosť a vizualizáciu tej časti majetku účtovnej jednotky, ktorú môžeme zaradiť medzi finančné nástroje a pre jej označenie sa používajú pojmy ako virtuálna mena, kryptomena alebo digitálna mena. V príspevku sa venujeme charakteristike dost' širokého spektra tohto majetku, pričom po obsahovom vymedzení tohto majetku z pohľadu ekonomického cítenia autora a citovaných zdrojov, sme svoju pozornosť venovali problematike účtovania, vykazovania, oceňovania a zdaňovania virtuálnej meny predovšetkým v nadväznosti na metodické usmernenie Ministerstva financií SR týkajúce sa virtuálnych mien.

Kľúčové slová

virtuálna mena, kryptomena, účtovanie virtuálnej meny, oceňovanie virtuálnej meny, bitcoin,

Abstract

In our paper, we focused on the character, modernity, and visualization of the portion of the entity's assets that we can classify as financial instruments and uses terms such as virtual currency, crypto currency, or digital currency to denote it. The paper deals with the characteristics of a fairly wide spectrum of these assets. After defining the assets from the point of view of the author's economic feeling and cited resources, we paid attention to the issue of accounting, reporting, valuation and taxation of virtual currency especially in connection with the methodological guidance of the Ministry of Finance of the Slovak Republic concerning virtual names.

Key words

virtual currency, cryptocurrency, virtual currency accounting, virtual currency pricing, bitcoin,

JEL classification

JEL M4, M41

1 Úvod

Účtovníctvo môžeme definovať ako základný prvok informačného systému účtovnej jednotky. Účtovníctvo predstavuje relatívne uzatvorený a vnútorne usporiadaný systém informácií, ktorý poskytuje informácie v peňažnom vyjadrení o hospodárskej činnosti podniku (účtovnej jednotky) a o výsledku tejto činnosti, t.j. poskytuje informácie o majetku podniku, vlastnom imaní, záväzkoch, výnosoch, nákladoch, príjmoch, výdavkoch a výsledku hospodárenia. (Soukupová, 2004)

¹ Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra účtovníctva a audítorstva, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, ladislav.kares@euba.sk.

2 Majetok účtovnej jednotky v kontexte zákona o účtovníctve

Podľa zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov je predmetom účtovníctva účtovanie o stave a pohybe majetku, stave a pohybe záväzkov, rozdiel majetku a záväzkov, o výnosoch a nákladoch, príjmoch a výdavkoch, a o výsledku hospodárenia účtovnej jednotky. Predmetom účtovníctva je aj vykazovanie týchto skutočností v účtovnej závierke, pričom predmetom vykazovania v účtovnej závierke sú aj iné aktíva a iné pasíva.

Majetok môžeme definovať podľa zákona o účtovníctve - sú tie aktíva účtovnej jednotky,

- ktoré sú výsledkom minulých udalostí,
- je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky,
- dajú sa spoľahlivo oceniť podľa zákona o účtovníctve,
- vykazujú sa v účtovnej závierke v súvahe (v sústave podvojného účtovníctva).

Ekonomickým úžitkom sa rozumie možnosť priamo alebo nepriamo prispieť k toku peňažných prostriedkov a ekvivalentov peňažných prostriedkov.

Súčasťou majetku sú - hmotné zložky, napr. budovy, stroje, prístroje, zariadenia, dopravné prostriedky, počítače, materiál, výrobky, tovar; nehmotné zložky, t. j. výsledky duševnej činnosti (napr. softvér); druhy, ktoré majú podobu cenných papierov, napr. akcie; druhy, ktoré majú podobu pohľadávok v širšom zmysle; peňažné prostriedky a ďalšie druhy majetku.

Množstvo a štruktúra majetku závisí od charakteru a rozsahu činnosti konkrétnej účtovnej jednotky.

2.1 Virtuálna mena ako súčasť majetku účtovnej jednotky

Virtuálna mena (alebo tiež kryptomena, virtuálne peniaze, virtuálne platidlo, cryptocurrency) je digitálne platidlo, ktoré je určené na on-line obchodovanie. Je založená na kryptografii, ktorej cieľom je zvýšiť bezpečnosť virtuálnej meny. Hlavná definícia kryptomeny je, že využíva a implementuje princípy kryptografie na vytvorenie distribuovanej, decentralizovanej a bezpečnej digitálnej meny. (Euroekonom.sk, 2018). Kryptomena je digitálna internetová mena, ktorá je založená na zložitom a šifrovanom matematickom algoritme. Tak ako každá iná mena, sú kryptomeny určené predovšetkým na rýchle a bezpečné platenie služieb a výrobkov.

Virtuálna mena - druhy

Virtuálne meny delíme do dvoch základných skupín. Meny odvodené od Bitcoinu a meny odvodené od Litecoinu, nazývané tiež Altcoiny. Úplné prvenstvo bude mať navždy Bitcoin. Prvá kryptomena, s ktorou sa začalo obchodovať, bol Bitcoin v roku 2009. Dňa 3. januára 2009 bol vytvorený prvý blok v blockchaine (reťazi blokov, tzv. Bitcoin Genesis Block) a za jej autora sa považuje človek alebo skupina s prezývkou Satoshi Nakamoto. Onedlho nato nasledovali ďalšie kryptomeny (Litecoin v 2011, Namecoin v 2011, Peercoin 2013, atď.). V ďalšej vlne po ňom vznikla druhá generácia coinov, ako sú Peercoin, Litecoin a ďalšie. Ďalej sme mali akúsi tretiu generáciu kryptomien, ktorá priniesla veľmi zaujímavú menu Dogecoin, V roku 2014 začala nová generácia medzi nimi sa zdá byť najúspešnejšia Monero – XMR. Jediné, čo od seba delí tieto meny je hardvér na ťaženie a spôsoby distribúcie. Dnes (marec 2020) existuje viac ako 3.500 virtuálnych mien. Ich trhovú kapitalizáciu sa odhaduje na 5 185 miliárd USD. Pozrite si aktuálnu trhovú kapitalizáciu kryptomien ku dňu 20. 03. 2020. (Ekonomická encyklopédia, 2019)

Fiat money

Fiat peniaze, resp. fiat meny typu dolár, euro, rubel' či jen, sú v súčasnosti považované za univerzálne platidlo ovládané centrálnou bankou. Nie sú kryté majetkom alebo drahými kovmi. To, okrem iného, znamená, že súčasné meny sú v podstate bezcenné a máme ich k dispozícii

nekonečne veľa. Dôvod, prečo pre nás majú hodnotu je jednoduchý. Kolektívne sme sa na tom dohodli.

Virtuálne peniaze vs. fiat meny

Pri porovnaní kryptomeny s klasickými menami (fiat peniaze ako napr. USD, EUR, CZK atď.) je základný rozdiel v tom, že žiadna skupina alebo individuum nemôže zvýšiť množstvo kryptomeny v obehu (pri súčasných klasických menách naopak zvyšuje počet peňazí v obehu centrálna banka a komerčné banky podľa vlastného uváženia). Predstavujú distribuovanú, decentralizovanú a bezpečnú alternatívu k fiat menám. (Wikipedia – Kryptomena, 2020)

Výhody a nevýhody virtuálnych peňazí

Bitcoin a ďalšie virtuálne meny majú niekoľko rozdielnych vlastností, ktoré ho odlišujú od vládnych mien.

Medzi výhody virtuálnej meny patria:

- decentralizácia a deregulácia – Kryptomeny nepoznajú hranice a regulácie klasických fiat mien. Aj to je dôvod, prečo každý deň naberajú na popularite.
- jednoduchosť platieb – Platby sú rýchle v porovnaní s prevodmi vykonávanými cez banky. Minimálne alebo žiadne poplatky za prevod.
- deflačný charakter – Väčšina krajín má právo vydať nové peniaze. Tým, že sa zvyšuje množstvo peňazí, v cirkulácii sa daná mena znehodnocuje (inflácia). V prípade Bitcoinov je celkové množstvo peňazí v obehu konečné a dopredu známe, nemôže presiahnuť 21 miliónov Bitcoinov.
- anonymita – Na jednej strane je anonymita transakcií výhodou, ale na druhej strane virtuálne meny umožňujú nezákonné obchodovanie.

Medzi nevýhody kryptomien patria:

- vysoká volatilita – Nie je nezvyčajné aby cena kryptomien narástla, alebo sa znížila aj o 10 percent a viac v priebehu jedného dňa.
- bezpečnosť – Údaje k Bitcoin peňaženkám môžu byť ukradnuté a sú terčom hackerov. Obchodovanie cez regulovaných brokerov umožňuje tento risk minimalizovať.
- nenávratnosť – Ak sa omylom pošlú bitcoiny na nesprávnu adresu, sú nenávratne stratené. (Akoobchodovat.sk, 2020)

Získavanie, platba a uchovanie kryptomíe

Kryptomeny je možné získať rôznymi spôsobmi, podľa ich charakteru a princípov fungovania. Medzi hlavné spôsoby získavania kryptomeny patria:

1. Ťažba kryptomeny
2. Nákup (na burze)
3. Založenie vlastnej kryptomeny
4. Odmena za aktivitu
5. Zisky z obchodovania (investície do kryptomeny)

Využitie kryptomíe

Hlavnou výhodou kryptomien je rýchlosť a jednoduchosť platby. Na uchovanie meny vám slúži peňaženka, ktorú môžete mať v počítači, ale i napríklad v telefóne a platiť pri chôdzi pomocou QR kódu. Ďalej môžete kryptomeny využívať pre obchodovanie, či už pre zábavu, alebo zisk. Môžete ich v zmenárňach predávať, keď je ich kurz vyšší a naopak. Pri takomto konaní sa riadte predovšetkým platnými zákonmi a vlastným rozumom.

Bezpečnosť kryptomien

Princíp bezpečnosti kryptomien je založený na jednoduchom princípe overovaní údajov všetkými účastníkmi v sieti. Teda pomyselné každý vie, koľko máte v peňaženke a komu ste koľko zaslal. Tvorcovia kryptomien ich označujú za bezpečné, nefalšovateľné a neodcudziteľné.

2.2 Charakteristiky jednotlivých virtuálnych mien

Dnes Bitcoin zďaleka nie je jedinou kryptomenou na trhu. Myšlienkou decentralizovaného digitálneho platidla sa inšpirovalo mnoho ďalších skupín, ktoré vytvorili celú paletu rôznych technológií. Medzi najväčšie kryptomeny patrí Ripple, platobný systém, ktorý umožňuje platbu v rôznych menách, podobne ako PayPal. Ripple ovláda jedna spoločnosť, ktorá zároveň vlastní viac než 60 percent Ripple kryptomincí. Naopak, medzi systémy spĺňajúce tradičnú definíciu kryptomeny patrí:

- Bitcoin – BTC,
- Litecoin – LTC,
- Ripple – XRP,
- Dash – DSH,
- Ethereum Classic,
- Ethereum – ETH,
- Monero – XMR,
- IOTA – MIOTA,
- NEO – NEO (Ekonomická encyklopédia, 2019).

2.3 Verejná ponuka kryptomien – Initial Coin Offering, ICO

ICO - je prvý verejný predaj digitálnej meny ešte pred tým, ako sa táto mena dostane na burzy. Projekty založené na kryptomenách sa takto snažia získať kapitál. ICO je investičný fenomén dnešnej doby. Ponúka veľa príležitostí, ako získať za nízku cenu kryptomeny, ktoré v budúcnosti môžu mať veľkú hodnotu, ale sú spojené s veľkým rizikom.

Ako funguje ICO?

ICO sa inšpirovalo klasickým IPO (Initial Public Offering) - verejná ponuka akcií. Verejná ponuka akcií je regulovaným procesom, ktorý podlieha prísnyim pravidlám. ICO - verejná ponuka digitálnej meny, funguje podobne, a nie je regulovaná. Aj keď nedávno americký SEC rozhodol, že niektoré ICO majú povahu emisie cenných papierov, a preto podliehajú regulácii.

Investícia do ICO

U ICO je potrebné si uvedomiť, že na rozdiel od akcií a IPO vo väčšine prípadov s nákupom kryptomeny nezískavate žiadny podiel na výsledkoch hospodárenia účtovnej jednotky či hlasovacie práva. ICO je treba vnímať odlišne. Je možné, že určitý projekt bude úspešný, ale s ním spätá kryptomena na hodnote neporastie. Môže nastať aj opačná situácia, hodnota meny bude rásť, aj keď sa daný projekt nebude vyvíjať dobre.

Úspešné ICO a podvody

K dnešnému dňu sa realizoval celý rad úspešných štartov projektov, ale aj podvodov. Medzi najúspešnejšie ICO patrí Ethereum, Stratis či Antshares. Hodnota ich kryptomeny vzrástla od ICO o desiatky tisíc percent. Zástup prvotných investorov sa vďaka tomu stal dolárovými milionármi. Takým projektom trvalo len pár rokov (niekedy aj menej), než hodnota ich tokenov narástla. Na druhej strane veľa podvodníkov realizovala ICO pre projekty, ktoré boli len prázdnyimi schránkami. Cieľom bolo iba vybrať peniaze od verejnosti a zmiznúť. (Ekonomická encyklopédia, 2019)

2.4 Jednoduché nakupovanie kryptomien - slovenská kryptomenová zmenáreň KryptoTop

Väčšina popredných búrz už neumožňuje nakupovať kryptomeny za FIAT meny (peniaze ako euro alebo česká koruna) a tak sú krypto-nadšenci nútení využívať zmenárne ako Coinbase, ktoré však spravidla podporujú iba zopár kryptomien a navyše so značnými poplatkami. V krypto-sfere však pôsobí jedna zmenáreň, ktorá umožňuje jednoducho nakupovať kryptomeny priamo za eurá a navyše v slovenskom jazyku - KryptoTop. Ide o kryptomenovú zmenáreň, ktorá kladie dôraz na jednoduchý a pohodlný nákup kryptomien. Z tohoto dôvodu nie je nutná verifikácia (preposlanie dokladov za účelom overenia totožnosti) a dokonca ani vytvorenie účtu. Avšak s vytvorením účtu sa Vám otvorí paleta nových možností, vrátane sledovania svojho portfólia, histórie obchodov a iné.

Tab. 1: Vzor pre nakupovanie kryptomeny

Zdroj: Gazdarica, M., Jednoduché nakupovanie kryptomien: slovenská kryptomenová zmenáreň, KryptoTop – Kryptoportál, 2018

Kryptomeny sa na KryptoTope zakupujú pomocou SEPA platby v eurách, no čoskoro pribudne aj možnosť nakupovať priamo debetnou kartou. Momentálne zmenáreň ponúka 13 kryptomien, avšak postupom času budú implementované nové a nové kryptomeny. Navyše ak si záujemca vytvorí účet, kryptomeny môžete kedykoľvek predať a eurá si poslať na svoj bankový účet. Kryptomeny sa zakupujú dvoma spôsobmi, prvým spôsobom je nákup bez registrácie kde kupujúci uhradza sumu pomocou platobnej brány a výber až siedmich bánk. Druhým spôsobom je, že si kupujúci prevedie kredit na svoj registrovaný účet v KryptoTop Premium SEPA prevodom (prevod trvá max. 24 hodín), alebo využije rýchly prevod – taktiež za pomoci platobnej brány a následne môže kupovať akúkoľvek z ponúkaných kryptomien.

K plusom zmenárne patria štandardné, ale aj pokročilé prvky zabezpečenia ako dvojfázové overenie, zabezpečený email systémom PGP/GPG, uzamknutie globálnych nastavení a iné. Systém tejto zmenárne je prepojený na medzinárodnú burzu, vďaka čomu kupujúci nakupuje kryptomeny v aktuálnom kurze okamžite po zrealizovaní platby. Na KryptoTope sa dajú kúpiť tieto kryptomeny.

Tab. 2: Druhy kryptomien na portály KryptoTop

Bitcoin Cash BCH	Bitcoin BTC	Dash DASH
EOS EOS	Ethereum Classic ETC	Ethereum ETH
Gnosis GNO	Litecoin LTC	Augur REP
Stellar XLM	Monero XMR	Ripple XRP
	ZCash ZEC	

Zdroj: Gazdarica, M., Jednoduché nakupovanie kryptomien: slovenská kryptomenová zmenáreň KryptoTop – Kryptoportál, 2018

V dnešnom modernom svete plnom rôznych technológií, je pre *kryptoinvestora* obťažné udržať krok s trhom. Našťastie, vývojári nezaostávajú ani v tejto oblasti a vyvinuli niekoľko šikovných aplikácií, ktoré sú zamerané presne na potreby kryptoinvestorov. Vzhľadom na množstvo aplikácií, ktoré môžete nájsť na Play Store alebo App Store, je pochopiteľne náročné vybrať si tú najvhodnejšiu. Tu je niekoľko základných a overených aplikácií:

StockTwits & MarketWatch

StockTwits je vysoko prispôsobiteľný spravodajský zdroj pre všetko týkajúce sa nielen kryptomien, ale aj akcií. Nájdete tu všetko, čo potrebujete vedieť na jednom mieste. Hlavnou prioritou záujemcov o kryptomeny je sledovanie informácií o Bitcoine (BTC), ale aj ostatných kryptomenách. Od giganta na poli finančného spravodajstva tu máme obdobnú aplikáciu s názvom MarketWatch.

Reddit

Reddit je jedným z najhorúcejších zdrojov pre včasné správy z oblasti kryptomien. Používatelia tejto platformy tu pridávajú nové pravidlá, regulácie a ďalšie dôležité informácie, ktoré by mal každý kryptoinvestor poznať. Možno ste vedeli, že Reddit pracuje na princípe „subreddits“, čo sú špeciálne podstránky vyhradené pre určité témy. Na aplikácii si tak viete nájsť tie najnovšie správy, updaty a iné vyhlásenia hneď, ako sa uskutočnia.

Bitcoin, Ethereum, IOTA Ripple Price & Crypto News

Z dielne Investing.com prichádza All-in-One aplikácia nielen pre kryptomenové správy. Ide o ďalší populárny zdroj na získavanie noviniek a informácií o BTC, ETH a iných kryptomenách. Okrem iného si tu môžete prezrieť cenové grafy kryptomien. Appka ponúka i detailné správy o vašich denných ziskoch, či stratách, keďže slúži aj na manažovanie vášho portfólia. Zákazníkom tak ponúka obrovskú výhodu, oproti iným informačným aplikáciám. Aplikácia je obohatená aj o funkciu menového konvertora.

Blockfolio

Blockfolio je jedna z prvých aplikácií zameraných na kryptomeny, ktorá dosiahla 1 milión stiahnutí. Ide azda o najznámejšiu aplikáciu pre sledovanie vášho osobného portfólia, no aplikácia ponúka aj dôležité informácie o bitcoine a altcoinoch. Sledovať môžete takmer 8 000 kryptomenových aktív, coinov a tokenov. Podobných, nie len mobilných aplikácií na správu portfólia existuje už mnoho. Za zmienku stojí aj CoinStats, Delta či Crypto App.

CoinTelegraph a CoinDesk

Médiá CoinTelegraph a CoinDesk patria k najväčším a najčítanejším zdrojom informácií zo sveta kryptomien. Neexistuje jedna správa, ktorá by im ušla. Tieto spoločnosti už dlhšie budujú aj svoje vlastné cenové indexy či iné užitočné nástroje. CoinTelegraph sa vyznačuje veľmi silnou a unikátnou grafikou každého článku. Okrem správ tu nájdete tiež aj ceny kryptomien, užitočné widgety, cenové notifikácie a mnoho ďalších funkcií. CoinDesk pristupuje ku správe možno viac odbornejšie. Produkuje množstvo zaujímavých reportov, vytvára vlastné nástroje na analýzu kryptomien a podobne.

Aplikácie určené na manažment portfólia

Pre tých, ktorí sú na kryptotrhu aktívnejšími hráčmi, sú aplikácie na manažment ich portfólia neoceniteľným pomocníkom. Aplikácie Vám pomáhajú sledovať stavy na Vašich peňaženkách, či zostatky, zisky a straty na burzových účtoch, a to všetko na jednom mieste. Dokonca si cez ne môžete zadať i príkazy na kúpu či predaj, keďže aplikácie sú s burzami priamo prepojené. K týmto aplikáciám patria okrem Blockfolia aj CoinTracking, Altpocket, CryptoCompare Portfolio, či Delta.

Blockchain prehliadače

Investori a obchodníci na burze ocenia aj tzv. „google kryptomien“, blockchain prehliadače. Vďaka týmto šikovným prehliadačom si môžete pozrieť konkrétnu transakciu, či blockchain adresu alebo blok. Ide o databázu blockchain siete.

Známe sú: Blockchain.com, Blockchair, Tokenview, Etherscan, či Blockbook. Okrem vyššie spomínaných aplikácií je už takmer samozrejmosťou a nevyhnutnosťou mať na začiatok nainštalovanú softvérovú kryptopeňaženku alebo rovno bezpečnejšiu variantu v podobe hardvérovej peňaženky. Pre aktívnejších investorov to platí aj o prístupe na burzu.

(Lomjanská, 2019a)

Nový projekt v technologickom priemysle Cudo Miner mení pravidlá hry v odvetví vďaka vysoko efektívnemu softvéru, ktorý optimalizuje hashrate, a tak zvyšuje celkovú ziskovosť. Produkt od Cudo Miner je jedinečný, pretože bol navrhnutý pre pokročilých používateľov príkazového riadku, ako aj nováčikov, ktorí na ťažbu kryptomien používajú grafické rozhranie. Softvér Cudo Miner je prvým softvérom na ťažbu kryptomien, ktorý svojim používateľom umožňuje optimalizáciu presne podľa mining algoritmu či dokonca pretaktovanie jednotky grafického procesora (GPU) priamo z aplikácie. Obyčajne ťažiarci používajú separátne skripty na optimalizáciu ich výkonu podľa toho, akú kryptomenu práve ťažia. Taktiež je potrebné používať najrôznejšie programy a techniky na získanie čo najvyššieho výkonu samotného hardvéru. Na základe web stránky Cudo Miner budú ťažiarci používaním softvéru ťažiť kryptomeny, ktoré sú pre nich najziskovejšie, a to monitorovaním relatívnej ťažobnej náročnosti a trhovej ceny v reálnom čase. Vyberať je možné medzi deviatimi kryptomenami a piatimi rôznymi ťažobnými algoritmami. Cudo Miner nepretržite sleduje hodnotu a náročnosť ťažby kryptomien, pričom automaticky prepína Vaše ťaženie tak, aby zabezpečil čo najvyššiu ziskovosť. To znamená, že softvér neustále ťaží najziskovejší coin bez straty výkonu, pretože Vaše grafické jednotky budú nastavené na optimálne konfigurácie. Na rozdiel od iných distribuovaných výpočtových projektov, ako sú napríklad Golem a iExec, Cudo Miner je prvým projektom, ktorý pritiahol obrovskú používateľskú základňu. (Lomjanská, 2019b)

3 Účtovanie a zdaňovanie kryptomeny

Používanie kryptomeny sa čoraz intenzívnejšie stáva súčasťou podnikateľskej činnosti. Ministerstvo financií na tento stav zareagovalo najprv metodickým usmernením a s účinnosťou od 1. októbra 2018 zásady zdaňovania a účtovania virtuálnych mien stanovilo aj priamo v zákone o dani z príjmov a v zákone o účtovníctve. Nadväzne boli novelizované aj príslušné postupy účtovania.

Metodické usmernenie č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien bolo vydané a zverejnené v marci 2018 vo Finančnom spravodajcovi (rok 2018 – príspevok č. 10) a je dostupné na webovom sídle Ministerstva financií SR. Cieľom usmernenia bolo zabezpečenie jednotného výkladu pri zdaňovaní príjmu plynúceho v súvislosti s predajom virtuálnej meny, a to zadaním spôsobu zdanenia, ako aj vymedzením spôsobu *ocenenia a účtovania* virtuálnej meny. Usmernenie definuje virtuálnu menu ako digitálny nositeľ hodnoty, ktorý nie je vydaný ani garantovaný centrálnou bankou ani orgánom verejnej moci, ani nie je nevyhnutne naviazaný na zákonné platidlo, nemá právny status meny alebo peňazí, ale je akceptovaný niektorými fyzickými alebo právnickými osobami ako platobný prostriedok, ktorý možno prevádzať, uchovávať alebo s ním elektronicky obchodovať. Táto definícia vychádza zo Smernice Európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, a zo smernice 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o prístupe k poisťovacej a zaistovacej činnosti a jej výkonu a 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a o prudenciálnom dohľade nad

úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami (čl. 3 nový bod 18). Na základe charakteristických črt a podstaty virtuálnej meny usmernenie na účely zdaňovania a účtovania postupuje pri virtuálnej mene ako pri *krátkodobom finančnom majetku*.

Z dôvodu zavedenia právnej istoty pri zdaňovaní a účtovaní operácií s kryptomenami boli zákonom č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov novelizované zákony, a to zákon o dani z príjmov v čl. IV a zákon o účtovníctve v čl. III, do ktorých boli priamo zavedené princípy ocenenia, účtovania a zdaňovania príjmov plynúcich z operácií virtuálnych mien.

Tab. 3: Príklad účtovania nákupu a predaja virtuálnej meny

Účtovný prípad	Suma	Účtovná súvzťažnosť	
		MD	Dal
Nákup 2 bitcoin	1 000 Eur	258	379
Poplatok	50 Eur	568	379
Úhrada záväzku	1 050 Eur	379	221
Predaj 1 bitcoin			
a) vyradenie 1 BTC (FIFO)	500 Eur	568	258
b) tržba z predaja	630 Eur	378	668
Inkaso pohľadávky	630 Eur	221	378

Zdroj: vlastné spracovanie

Spôsob účtovania bitcoinov a obecné všetkých virtuálnych mien v podvojnom účtovníctve upravujú Postupy účtovania v § 17 a § 46 (platné od 01.10.2018). Virtuálna mena je v účtovníctve považovaná za krátkodobý finančný majetok, o ktorom sa účtuje v účtovej triede 2 v účtovej skupine 25 – Krátkodobý finančný majetok. V tejto účtovej skupine sa účtuje:

- nákup virtuálnej meny,
- predaj virtuálnej meny,
- vyťažená virtuálna mena,
- výmena virtuálnej meny.

Konkrétny účet, na ktorý budú bitcoiny (BTC) a ich zmeny počas účtovného obdobia účtované si účtovná jednotka v účtovej skupine 25, vytvorí sama. Postupy účtovania v podvojnom účtovníctve odporúčajú vytvorenie účtu 258 – Virtuálna mena, pričom pre každú virtuálnu menu je potrebné vytvoriť samostatný analytický účet.

V súvislosti s obstaraním, držbou a obchodovaním s bitcoinami sa účtujú náklady k BTC a výnosy z BTC. Náklady vzniknuté pri obstaraní BTC sa účtujú na účte 568 – Ostatné finančné náklady. Na tomto účte sa teda účtuje aj úbytok virtuálnej meny v súvislosti s predajom a výmenou virtuálnej meny. Na účte 568 – Ostatné finančné náklady sa taktiež účtujú aj finančné rozdiely pri prepočte virtuálnej meny na eurá. Výnosy z BTC sa účtujú na účte 668 – Ostatné finančné výnosy. Na tomto účte sa účtuje predaj virtuálnej meny a taktiež kladné rozdiely z ocenenia virtuálnych mien pri prepočte na eurá. Na účte 668 – Ostatné finančné výnosy sa účtuje aj virtuálna mena nadobudnutá ťažbou ku dňu výmeny za iný majetok/tovar alebo službu.

Virtuálna mena nadobudnutá ťažbou sa účtuje na podsúvahových účtoch – účtové skupiny 75 až 79. Účtovanie na podsúvahových účtoch je odlišné od účtovania na súvahových účtoch a to v tom, že pri tomto účtovaní sa neúčtuje súvzťažne, tzn. zápisy sa vykonávajú iba na jednom účte a to na podsúvahovom. Pri účtovaní na podsúvahových účtoch sa musí dodržiavať zásada bilančnej kontinuity a teda, konečné zostatky týchto účtov, ktoré sa vykazujú v poznámkach účtovnej závierky k poslednému dňu účtovného obdobia musia byť zhodné so

začiatočným stavom účtov k prvému dňu nasledujúceho účtovného obdobia. Poplatok hradený verejnemu trhu je v súlade s účtovníctvom daňovým výdavkom v zdaňovacom období, v ktorom sa o ňom účtuje. V súlade s § 19 ods. 2 písm. v) zákona o dani z príjmov je možné uznať do daňových výdavkov úhrn vstupných cien predávaných virtuálnych mien len do výšky príjmu z predaja. Vzhľadom na to, že príjem z predaja (630 eur) prevyšuje prvotné ocenenie - RH – reálna hodnota (Juhászová, Markovič, Mokošová, 2014) 500 eur, do daňových výdavkov je možné uznať celých 500 eur.

3.1 Kryptomeny v kontexte predmetu účtovníctva

Z pohľadu účtovníctva sa kryptomeny považujú za majetok. Ide o aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí a je takmer isté, že zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť. Virtuálne meny považujeme za krátkodobý finančný majetok iný ako peňažné prostriedky. Tu sa môže vynárať otázka, v akom okamihu sme povinný účtovať o príjme alebo výnose z virtuálnej meny? V prípade predaja virtuálnej meny, by to mal byť moment faktického nakladania s virtuálnou menou druhou stranou, teda v momente potvrdenia transakcie v blockchaine. V prípade výmeny jednej virtuálnej meny za inú, respektíve za tovar alebo za službu, by sa o výnose malo účtovať v okamihu, keď dôjde k obom prevodom. Tí, ktorí v predchádzajúcom období s kryptomenou obchodovali a predali ju so ziskom, nesmú zabúdať na povinnosť zdanenia tohto zisku. Zisky z obchodovania s virtuálnymi menami je potrebné zahrnúť do daňového priznania. Ministerstvo financií SR preto pripravilo metodické usmernenie, v ktorom uvádza, kto a ako by mal takéto virtuálne meny zdaňovať. Dani z príjmu tak podlieha príjem z obchodovania s virtuálnou menou, ale aj akákoľvek jej výmena za tovary a služby. Podľa Metodického usmernenia sa teda príjem plynúci z predaja virtuálnej meny podľa zákona o dani z príjmov považuje za zdaniteľný príjem. Za predaj meny sa na účely zdanenia považuje akákoľvek výmena virtuálnej meny, a to výmena virtuálnej meny za majetok, za poskytnutie služby, odplatný prevod alebo jej výmena za inú virtuálnu menu. Nákup a predaj virtuálnych mien je v rámci Európy oslobodený od DPH. Na druhej strane treba upresniť, že pri platbe kryptomenou za tovary a služby už treba brať do úvahy aj DPH. Dodanie tovarov alebo služieb v kryptomene podlieha DPH rovnako, ako by podliehalo, ak by sa predávalo za eurá.

3.2 Oceňovanie virtuálnej meny

Virtuálna mena sa oceňuje ku dňu nadobudnutia reálnou hodnotou rovnako, ako cenné papiere určené na obchodovanie. To platí aj v prípade, ak ide o mikro účtovnú jednotku, účtovnú jednotku, ktorá nie je založená alebo zriadená na účel podnikania a účtovnú jednotku, ktorá účtuje v systave jednoduchého účtovníctva. Virtuálna mena získaná v procese tzv. ťaženia sa do dňa jej vyradenia výmenou alebo iným spôsobom eviduje v podsúvahe, resp. v pomocnej knihe. V deň realizácie výmeny sa zaúčtuje v reálnej hodnote.

Majetok (okrem peňažných prostriedkov) nadobudnutý výmenou za virtuálnu menu sa ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu oceňuje reálnou hodnotou – trhovou cenou virtuálnej meny. Uvedené ocenenie sa považuje za vstupnú cenu majetku aj pre účely zdanenia. Rovnaký postup sa uplatní aj pri ocenení virtuálnej meny nadobudnutej za inú virtuálnu menu ku dňu jej pripísania do peňaženky virtuálnej meny.

Rozdiely vzniknuté v účtovníctve do času pripísania alebo úbytku virtuálnej meny sa účtujú s vplyvom na výsledok hospodárenia. (Kubaščíková, Pakšiová, 2015) Na ocenenie úbytku rovnakého typu virtuálnej meny účtovná jednotka môže použiť metódu váženého aritmetického priemeru alebo metódu FIFO (spôsob, keď prvá cena na ocenenie prírastku príslušného druhu majetku sa použije ako prvá cena na ocenenie úbytku tohto majetku). V tejto súvislosti je dôležité, aby účtovná jednotka upravila oceňovanie virtuálnej meny vo vnútornom

predpise. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa virtuálna mena nepreceňuje na reálnu hodnotu. (Metodické usmernenie MF SR č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien, 2018)

4 Záver

V našom príspevku sme sa pokúsili o širší pohľad na problematiku virtuálnej meny. Oblasť ako definovanie virtuálnej meny, druhy virtuálnych mien, spôsoby jej obstarania, vlastníctva resp. predaja, softvérové riešenia a v nekonečnom rade spôsoby účtovania, vykazovania, oceňovania a zdaňovania virtuálnej meny sú spracované vo vzájomnej jednote a prepojení a tiež umožňujú na jednotlivé okruhy a problémy načrtnuté v tomto príspevku nadviazať v nasledujúcich príspevkoch autora.

Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia grantovej úlohy VEGA 1/0517/20 *Virtuálne kryptosiete ako relevantný nástroj na elimináciu ekonomickej kriminality.*

Literatúra

- [1] Akoobchodovat.sk. (9.4.2020) [online] Dostupné na: <https://akoobchodovat.sk>. [cit. 2020-03-11]
- [2] Ekonomická encyklopédia. (2019). (20.12.2019). [online]. Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/servis/sekcie-ekonomickej-encyklopedie/> [cit. 2020-03-25]
- [3] Euroekonom.sk. (2018). Kryptomeny a virtuálne peniaze (13.1.2018) [online] Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/financie/kryptomeny-a-virtualne-peniaze/> [cit. 2020-03-09]
- [4] Gazdarica, M. (2018). Jednoduché nakupovanie kryptomien: slovenská kryptomenová zmenáreň KryptoTop (11.4.2018). [online]. Dostupné na: <https://kryptoportal.sk/jednoduche-nakupovanie-kryptomien-slovenska-kryptomenova-zmenaren-kryptotop/> [cit. 2020-03-14]
- [5] Juhászová, Z., Markovič, P., Mokošová, D. (2014) Fair value and its importance for financial decision-making. Registrovaný: Web of Science. *IFRS: global rules & local use. International scientific conference. IFRS: global rules & local use : proceedings of the 2nd International scientific conference, Prague, october 10, 2014. Prague : Anglo-American University, 2014, 64-69.*
- [6] Kubaščíková, Z., Pakšiová, R. (2015). Impact of accounting standards on the results of financial analysis. Registrovaný: Web of Science. *IFRS: global rules & local use. International scientific conference. IFRS: global rules & local use : proceedings of the 3rd international scientific conference : Prague, october 8–9, 2015 : Anglo-American University, Prague - Czech Republic. Prague : Anglo-American University, 2015, 150-155.*
- [7] Lomjanská, J. (2019a). Najlepšie informačné zdroje a aplikácie pre každého Kryptoinvestora (24.6.2019) [online]. Dostupné na: <https://kryptoportal.sk/najlepsie-informacne-zdroje-a-aplikacie-pre-kazdeho-kryptoinvestora/> [cit. 2020-03-14]
- [8] Lomjanská, J. (2019b). Nový software na ťažbu kryptomien maximalizuje výkonnosť a ziskovosť (10.01.2019) [online]. Dostupné na: <https://kryptoportal.sk/novy-software-na-tazbu-kryptomien-maximalizuje-vykonnost-a-ziskovost/> [cit. 2020-03-16]
- [9] Metodické usmernenie č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien. (2018). *Finančný spravodajca č. 3/2018.* [online] Dostupné na: <http://www1.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=11641> [cit. 2020-03-14]
- [10] Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej

- účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších úprav.
- [11] Smernice Európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernice 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o prístupe k poisťovacej a zaisťovacej činnosti a jej výkonu a 2013/36/EÚ o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a o prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami.
- [12] Soukupová, B., Šlosárová, A., Baštincová, A. (2004). *Účtovníctvo: vysokoškolská učebnica*. Bratislava: Iura Edition.
- [13] Wikipedia - Kryptomena. (2020). Kryptomena (7.4.2020). [online]. Dostupné na: <https://wikipedia.org>. [cit. 2020-03-11]
- [14] Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve z 18. júna 2002 v znení neskorších úprav.
- [15] Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov zo 4. decembra 2003 v znení neskorších úprav.
- [16] Zákon č. 213/2018 Z.z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov z 20. 6.2018 v znení neskorších úprav.
- [17] Zákon č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších úprav.